

VÝZKUMNÝ PROJEKT

Téma vlastního výzkumu: **Rodiče dítěte se sluchovým postižením**

Výzkumný problém:

Postoje rodičů dítěte se sluchovým postižením v procesu integrace

Hlavní výzkumná otázka:

⇒ *Jaká je situace rodičů dítěte s postižením sluchu, kteří se rozhodnou pro volbu integrace v současnosti?*

Vedlejší výzkumná otázka:

⇒ *Proč se rodiče svého dítěte s postižením sluchu rozhodují právě pro tu integraci, ke které se už přiřazuje i inkluze?*

⇒ *Myslí si rodiče, že udělali správné rozhodnutí dané integrace pro své dítě s vadou sluchu?*

⇒ *Mají rodiče dítěte se sluchovým postižením zkušenosti i znalosti co se týče té integrace? Pokud ano, jaké a jak k nim přišli?*

Proč je vybrané téma relevantní:

Jedná se o dítě se sluchovým postižením, které je zařazené do běžné školy díky jeho rodičům, kteří se rozhodli pro integraci. „Úloha či situace rodičů dítěte se sluchovým postižením v procesu integrace“ se zabývá školskou integrací dětí se zdravotním postižením, konkrétně s postižením sluchu.

Narození dítěte je vždy očekáváno s velkým napětím a radostí. Hromadí se tajné sny, přání a předsevzetí. Pokud se dítě narodí s určitým postižením, nebo je rozpoznáno později, znamená to pro rodinu a blízké okolí značné trauma. Vystane nutnost hledat cestu, jak začlenit dítě i jeho rodinu do společnosti, jak nejlépe připravit dítě k co nejvyšší míře socializace, a jak připravit společnost k jeho přijetí.

Rodina a škola patří k nejdůležitějším institucím v životě dítěte. V předškolním věku mluvíme o integrované výchově a ve školním věku o integrovaném vzdělávání, které probíhá jako proces během předškolního i školního věku dítěte, aby jedince připravilo na plnou integraci v dalším životě. Nejde tedy jen o zajištění podmínek pro integrované vzdělávání, ale také o zajištění další odborné reedukační péče.

V České republice dochází ke změnám ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami po roce 1989. Pojmy inkluze a inkluzivní vzdělávání se používají od roku 1994. Inkluze se prosadila jako nový rozsáhlý koncept vedoucí k integraci. Inkluzí se rozumí „být úplnou součástí“ a chápe se jako integrace všech žáků do běžné školy. Hlavní pojem integrace je výsledkem procesu učení, respektive adaptace na kognitivní i emotivní úrovni. Vzhledem k tomu, že jde o náročný proces, musí být člověk s postižením dostatečně motivován. Důležitým předpokladem začlenění do společnosti zdravých je schopnost komunikace, porozumění pravidlům a jim odpovídající chování. Výhody integrace spočívají v možnosti získat zkušenosti a zvládnout sociální dovednosti.

K nejdůležitějším předpokladům úspěšné integrace patří především včasná depistáž a vyšetření sluchu dítěte, přidělení kvalitního sluchadla, reedukace sluchu a řeči, spolupráce logopeda s rodinou a spolupráce rodiny se školou.

Cíl mého výzkumu:

Výzkum bude zaměřen na děti se sluchovým postižením ve spolupráci jejich rodičů, a tím se vyhodnotí principy integrace - tedy důvody, proč je důležité školskou integraci podporovat.

Hlavní cíl výzkumného šetření bude zaměřen nejen na proces integrace v životě rodičů dítěte se sluchovým postižením, ale i zkoumání postojů rodičů dětí se

sluchovým postižením k procesu integrace pomocí rozhovoru, díky kterému se zjistí úloha rodičů dítěte se sluchovým postižením v procesu integrace v současnosti. Také bude potřeba objasnit do jaké míry se spolupráce rodiny a školy uplatňuje v praxi, a zda učitelé mají opravdu snahu ale také předpoklady dítěti se sluchovým postižením proces integrace usnadnit.

Společným cílem rodičů a učitelů by měla být spolupráce při výchově a vzdělávání dítěte.

Volba výzkumné strategie:

Jako hlavní strategii pro výzkum jsem zvolila **kvalitativní přístup**, ve kterém použiji metodu rozhovoru s vlastní konstrukcí. Tato **metoda hloubkového rozhovoru** bývá subjektivní či empirická typu nestandardizované nestrukturované techniky. Rozhovor bude probíhat za účelem příjemného setkání s rodiči dítěte s postižením sluchu, kterým položím otevřené otázky, které se budou především týkat jejich dítěte a s tím související integrace. Metoda rozhovoru se bude skládat ze dvou částí. V první části zjistím základní údaje o rodičích a dítěti se sluchovým postižením. Druhá část bude obsahovat otázky, které rodiče dítěte se sluchovým postižením zhodnotí.

Podle jejich otevřených odpovědí zjistím, jak na tom je situace rodičů svého dítěte se sluchovým postižením nyní. Poté zaktualizuji tento důležitý výzkum, pomocí kterého dojdou k vytyčeným cílům.

V dnešní době je pojem **integrace** velmi známý, ale pořád mají rodiče problémy s rozhodnutím jejich dítěte, protože to není vůbec lehká volba, nic nejde vrátit zpět, proto se musí pořádně a přesně rozhodnout, co bude pro jejich dítě nejlepší, aby jim to třeba v budoucnosti nevyčítalo. Spolupráce rodiny a školy je považována za velmi důležitou pro rozvoj dítěte.

Výsledky šetření mohou být přínosem pro studenty speciální pedagogiky, příbuzné a hlavně pro rodiče dětí se sluchovým postižením v integraci, dále pro lékaře či zdravotníky, psychology, speciální pedagogy, pracovníky dalších pomáhajících profesí a učitele.

Nejvhodnější metoda sběru dat pro můj výzkum:

Pro tento daný výzkum jsem se rozhodla navrhnout hloubkový rozhovor určitých rodin, které postihly situace s dítětem se ztrátou sluchu. Představuji si odhadem pět zkoumaných vzorků, které zkontaktuji prostřednictvím mailu nebo přímo využiji kontakt přes mobil, pokud se mi naskytne příležitost přes známé k tomuto uskutečnění.

Možné praktické a etické problémy při mém výzkumu:

Nejvíce se obávám toho, že se mi nepodaří domluvit s určitými rodinami důležité osobní setkání z důvodu rozhovoru, který je potřeba k výzkumu. Protože to není zas tak snadná záležitost, musí oběma stranám vyhovovat konkrétní den a čas. I přesto věřím, že se mi to povede díky mé snaze. Poté, až se mi podaří uskutečnit setkání s rodinami, budu informovaná o současné situaci rodičů s dítětem sluchového postižení, i jak se nadále vyvíjí proces integrace, který postupně přechází do nového lepšího procesu inkluze. A díky tomu tak budu mít možnost znát závěrečné výsledky, které jsou potřebné k výzkumu.

Ukázka připravovaného nástroje sběru dat, tedy hloubkového rozhovoru s rodiči dítěte s vadou sluchu:

Představa osobního setkání:

Úvodem:

Vážení rodiče,

jmenuji se Petra Grossmannová a jsem studentkou Speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Čeká nás velmi důležitý rozhovor, který bude podkladem k praktické části mého výzkumu na téma „Rodiče dítěte se sluchovým postižením v procesu integrace“. Cílem rozhovoru je zjistit zkušenosti

a problémy rodičů s integrací /zařazením/ dětí se sluchovým postižením do mateřské, základní, střední školy, příp. s integrací na vysoké škole. Jistě jste během minulých let prošli mnoha situacemi týkajících se vztahu škola-rodiče-žák, které se doufejme vyřešily k mnohostranné spokojenosti. Některé možná ne. O těchto problémech bych ráda vedla svůj výzkum.

Pro jeho vyhodnocení potřebuji znát alespoň základní údaje o Vašem dítěti. Bylo by dobré se důkladně zamyslet nad každou otázkou, kterou Vám položím. Nyní se pustíme do toho:

Základní údaje rodiče a dítěte:

- ⇒ Pohlaví Vašeho dítěte:
- ⇒ Věk Vašeho dítěte:
- ⇒ Věk Vašeho dítěte v době zařazení do běžného školského zařízení:
- ⇒ Pohlaví rodiče:
- ⇒ Věk rodiče:
- ⇒ Bydliště rodiče i Vašeho dítěte:
- ⇒ Dosažené vzdělání rodiče:
- ⇒ Současná profese rodiče:
- ⇒ Současná volba vzdělání či profese Vašeho dítěte:
- ⇒ Sluchová vada Vašeho dítěte /vyznačte/:
  - Ztráta 26 dB-40 dB = lehká nedoslýchavost
  - Ztráta 41 dB-55 dB = střední nedoslýchavost
  - Ztráta 56 dB-70 dB = středně těžké postižení sluchu
  - Ztráta 71 dB-90 dB = těžké postižení sluchu
  - Ztráta 91 dB-více dB = velmi závažné postižení sluchu

Následující otevřené otázky k rozhovoru:

1. *Kdy bylo Vaše dítě integrované?*
2. *Kdo Vám informace o integraci zprostředkoval?*
3. *Převládají v současnosti s integrací spíše Vaše kladné zkušenosti?*
4. *Změnil se po letech Váš pohled na integraci?*
5. *Jste v současné době spokojeni s Vaší volbou integrovat dítě do MŠ/ZŠ/SŠ/VŠ?*
6. *Volili byste opět cestu integrace pro své dítě?*
7. *Před nástupem Vašeho dítěte do školy prodiskutovali s Vámi učitelé /vedení školy/ otázky týkající se konkrétně vady Vašeho dítěte?*
8. *Pokud jste vyjádřili svůj názor, radu učitelům, jak lépe pracovat s žákem se sluchovým postižením, setkali jste se s kladnou reakcí?*
9. *Považujete připravenost učitelů pracovat s dítětem se sluchovou vadou za vyhovující a dostačující?*
10. *Vzdělával/a jste se v oboru Surdopedie (pedagogika sluchově postižených), například. samostudiem ?*
11. *Myslíte si, že se změnila úroveň vzdělání a připravenosti Vašeho dítěte ve škole díky integraci?*
12. *Pomáháte cíleně Vašemu dítěti prosadit se v sociální společnosti ohledně získání lepší budoucnosti?*
13. *Jaká komunikační forma vyhovuje nejlépe Vašemu dítěti?*
14. *Má pro Vás Vaše dítě významnou roli v životě?*
15. *Je pro Vás nyní náročná spolupráce s Vaším dítětem?*

Na závěr:

Velice děkuji za Vaši ochotu i čas při otevřeném přátelském rozhovoru, Vaše odpovědi mi velmi pomohou v mém výzkumu, jsem Vám za ně moc vděčná. Spolupráce s Vámi se mi hodně líbila.

Terénní poznámky a poznatky z prvního realizovaného rozhovoru k mému výzkumu:

Podářilo se mi dosáhnout prvního realizovaného rozhovoru s rodiči, kteří mají dítě s postižením sluchu zařazené v procesu integrace. Setkání proběhlo přímo u nich doma, kde jsem se cítila příjemně, a tím pádem se nám povedl zrealizovat rozhovor až do úplného konce díky jejich úžasné ochotě. Povídání o postižení sluchu, integraci a nakonec o tom, co je obsaženo v daných otázkách, abych mohla zachytit podstatné výsledky k mému výzkumu, proběhlo po celou dobu přátelsky.

Ze začátku jsem se obávala, že nebudou ke mně otevření, ale kupodivu se vše povedlo. Díky otevřenosti jsem se tak mohla dozvědět mnoho zásadních faktů, které jsem potřebovala znát i díky mému vztahu či zájmu k tomuto tématu. Kéž by to tak podobně proběhlo i u dalších rozhovorů. Shrnu to tím, že jsem s touto rodinou byla naprosto spokojená.

Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě zkušenosti z terénu:

Díky prvnímu realizovanému rozhovoru jsem zjistila, že bych připravený nástroj sběru dat, tedy hloubkový rozhovor s rodiči dítěte s vadou sluchu zatím ponechala tak, jak je. Možná později dojde k nějakým změnám nebo-li úpravám.

Seznam relevantní či odborné literatury:

- ❖ HRUBÝ, J. Terminologie ve sluchovém postižení. *Speciální pedagogika*, 6, 1996, č. 4, s. 10-15. ISSN 1211-2720.
- ❖ CHVÁTALOVÁ, H. *Jak se žije dětem s postižením. Problematika pěti typů zdravotního postižení*. Praha : Portál, 2001. 184 s. ISBN 80-7178-588-1.
- ❖ JANOTOVÁ, N. *Kapitoly o integraci sluchově postižených dětí*. Praha : Septima, 1996. 32 s. ISBN 80-85801-81-7.
- ❖ LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno : Paido, 2003. 156 s. ISBN 80-7315-038-7.
- ❖ LEONHARDT, A. *Úvod do pedagogiky sluchovo postihnutých*. Bratislava : Sapiaientia, 2001. ISBN 80-967180-8-8.
- ❖ MIETHE, E., HERMANN-ROTTGEN, M. *Wenn die Stimme nicht stimmt...* Stuttgart : Georg Thieme Verlag, 1993, 169 s.
- ❖ POTMĚŠIL, M. *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. Praha : Fortuna, 1999. 69 s. ISBN 80-7168-744-8.
- ❖ PULDA, M. *Včasná sluchově-řečová výchova malých sluchově postižených dětí*. Brno : MU, 1996. 58 s. ISBN 80-210-1296-X.
- ❖ VALENTA, M. a kol. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc : UP, 2003. 322 s. ISBN 80-244-0698-5.
- ❖ VERNON, M. , ANDREWS, J. *The psychology of deafness. Understanding deaf and hard-of-hearing people*. New York : Longman White Plains, 1990.
- ❖ VÍTKOVÁ, M. (ed.) *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a speciální*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Brno : Paido, 2004, 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

Projekt je na mnoha místech velmi nešikovně formulován, věty nejsou přesné, opakují se atd – možná to souvisí také s vadou sluchu autorky?, nevím. Doporučuji věnovat více pozornost stránce stylistiky (nechat si od někoho projekt přepsat, zkontrolovat). Dále doporučuji výzkum zúžit na menší oblast, otázky, které si kladete, jsou dost široké. Rozhovor, který navrhujete, příliš nepovede k tomu, aby se lidé „rozpovídali“, opravdu to vypadá spíš na dotazník.